

Вступ

Визначення праці як доцільної діяльності людини, спрямованої на створення благ, необхідних для існування як окремого індивідуума, так і суспільства загалом, звісно, не передбачає наявності небезпечних та шкідливих умов під час професійної діяльності. З погляду безпеки праці, доцільною діяльністю людини можна вважати тільки таку сукупність дій, яку реалізують в умовах, безпечних для життя людини. Міжнародна організація праці, яка багато уваги приділяє питанням охорони праці, підтримує ідею, що гідна праця – це безпечна праця.

Однак сьогодні рівень науково-технічного прогресу, з одного боку, та соціально-економічні орієнтири розвитку сучасного суспільства, з іншого боку, ще не спроможні створити сприятливих умов для досягнення кінцевої мети економічного розвитку – забезпечення благополуччя людини, збереження її здоров'я та створення найкращих можливостей для її самореалізації та вдосконалення. Досягти цієї мети можна тільки завдяки успішній виробничій діяльності, вирішальним елементом якої є сама людина, її фізичний, розумовий та духовно-моральний розвиток.

Об'єктивно ринкові відносини мають стимулювати не тільки розвиток економіки, а й сприяти створенню безпечних та здорових умов праці з метою найповнішого використання творчих можливостей людських ресурсів. Використовуючи економічні категорії, можна стверджувати, що невідповідність умов праці вимогам її безпеки робить таку господарську діяльність збитковою. Хоча заходи з охорони праці мають яскраво виражений соціальний характер, вони тісно пов'язані з економічно-фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання, якщо затрати на гарантування безпеки праці розглядати як прибуток, порівняно із втратами від небезпечних подій, які виникають унаслідок відсутності безпечних умов праці. Зміни в економіці нашої країни, розвиток різних форм власності потребують нових підходів до управління охороною праці.

Менеджмент, як один із головних чинників успішної економічної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, сьогодні охоплює цю діяльність загалом та її окремі складові, зокрема – менеджмент охорони праці. Під політикою в галузі охорони праці розуміють публічну заяву роботодавця щодо його поглядів на підвищення рівня безпеки праці. Таку політику формують на основі загальнодержавної концепції управління охороною праці, вона має антропосоціальну направленість, у центрі якої знаходиться працівник (персонал загалом), і передбачає залучення до управління охороною праці всього персоналу від керівництва до рядового виконавця, забезпечення адекватного усвідомлення усіма працівниками наслідків від нещасних випадків, широке впровадження внутрішньоб'єктної стандартизації та постійне вдосконалення управління охороною праці. Охорона праці як система заходів та засобів, спрямованих на забезпечення безпеки та здоров'я працівників, є невід'ємною частиною виробничого процесу зі створення матеріальних та духовних благ, необхідних для задоволення різних потреб людини.

В умовах переходу до ринкових відносин принципово змінюються пріоритети, які визначають ефективність та імідж суб'єкта господарювання. Серед критеріїв, які сьогодні використовують для оцінювання успішності суб'єкта господарювання, враховують такі, як безпека персоналу, якість виробничих та трудових процесів і, як наслідок, якість товарів та послуг, надійність роботи суб'єкта господарювання тощо. Останнім часом виявлено чимало чинників, що впливають на ефективність системи управління безпекою праці, проте головним серед них є культура охорони праці – суспільне явище, що відображає досягнутий на певному етапі розвитку суспільства рівень організації охорони праці. Культура охорони праці охоплює цінності, уявлення та принципи, покладені в основу управління охороною праці, та сукупність практичних дій і поведінкових реакцій, що втілюють їх у реальність.

Отже підвищення рівня освіченості населення з питань охорони праці – пріоритетне завдання державної політики нашої країни у цій галузі.